

Teszthasználat: Még egy érv a Kamara mellett...

Gyakorló pszichológusok, de már a pszichológus hallgatók számára is egyértelmű, hogy a jogosulatlan, szakszerűtlen tesztalkalmazásnak számos káros hatása lehet (- van is!). Egyrészt azért, mert a laikusokban, a kliensekben a szakmaiság látszatát keltheti, másrészt pedig a hozzá nem értők által bizonyos tesztekől levont téves interpretációk és torz következtetések messze ható negatív következményekkel járhatnak a felmért személyek vonatkozásában. Ez a káros hatás terápiás-, vagy tanácsadói helyzetekben éppúgy megjelenhet, mint munkahelyi, például szelekciós szituációkban, stb.

Az etikus, professzionális teszthasználat mellett hasonlóan erős igény fogalmazható meg a különféle tesztek, vagy ezek kiértékelését segítő számítógépes szakértői rendszerek minőségbiztosítása iránt is.

Jelenleg a pszichológiai tesztek és teszthasználati jogosultságok terén csupán a hatályos szerzőjogi, adatvédelmi jogszabályok adnak némi kapaszkodót és keretet. Ezen túl, a pszichológiai szakmai szempontok vonatkozásában még az **MPT Tesztbizottsága** által kiadott irányelvek segítenek eligazodni, azonban ezek betartására már – a Magyar Pszichológiai Társaság szakmai hitelességén és tekintélyén túl – lényegében semmilyen szankcionálási lehetőség nem áll rendelkezésre.

A Pszichológus Kamara egyik fontos feladata lesz a pszichológiai tevékenységek pontos definiálása, szilárd lehatárolása a szakmán kívüliekhez képest. Lényegében ez teremti meg annak a lehetőségét, hogy a Kamara fellépjen minden más, „pszichológiaiának látszó” ténykedés visszaszorítása érdekében. Amennyiben ebbe a pszichológiai tevékenységi körbe bizonyos típusú teszthasználati elemek is integrálhatók, úgy a pszichológiai szakmai érdekvédelem itt is hatékonyan tud majd fellépni. Kamara nélkül ezen a téren aligha várhatunk gyors, érdemi előrelépést.

Tagdíj, szakmai tagozatok, érdekvédelmi területek, etikai szabályzat

1. A tagdíj maximális értékét határozza csak meg a törvény, e fölött nem lehet az összeg, de alatta igen. Ez tehát a tagokat védi. A Közgyűlés fogja meghatározni a pontos összeget, amit évente felülvizsgál a működési költségek alapján.
2. A Közgyűlés fogja majd meghatározni az Alapszabályban (ami persze nincs készen) a tagozatokat. Lehet majd a szakterületek (klinikai, munka- és szervezet, tanácsadói, pedagógiai, rendvédelmi, stb. akár képzési-oktatási) szerint szervezni, de nincs előre semmi eldöntve, a szükségletek alapján a tagok javaslataira építve a Közgyűlés dönti majd el, határozza meg.
3. A Közgyűlés fogja majd meghatározni azokat az érdekvédelmi területeket is, ahol a Kamarának képviseleti tevékenységet kell végeznie. Lehet ötletekkel készülni rá a terepi gyakorlatunk alapján. (A törvénybe nem fér bele minden.)

4. Az etikai szabályzatot is a Kamara magának hozza létre. Van tapasztalat az MPT-MPÉE most még közösen működtetett Etikai Bizottságában, amit érdemes is lehet felülvizsgálni. Szóval sok munka vár még a tagságra, csak legyen meg a szervezet, aminek keretében elkezdhetjük együtt a munkát!

Különböző szakpszichológusi tevékenységek és az egyéb tevékenységek elhatárolása és a kamara szerepe

Sok kérdés merült fel a különböző szakpszichológusi tevékenységek és az egyéb tevékenységek elhatárolásával és a kamara szerepével kapcsolatban. Például, hogy az MA diploma „tanácsadás-végzése” nem egyezik meg a tanácsadó szakpszichológusi munkával. Kérdés, hogy a Kamara tud-e majd ennek rögzítésében segíteni, például önálló TEAOR kódot kérve a tanácsadás szakpszichológiai tevékenységnek? A mostani törvénytervezet egy ún. kerettörvény, amely egy szervezet felállítását szolgálja. Ha jóváhagyja a kormány és a parlament a MPK létrehozását, akkor a jogszabály tervezet szerint lesznek benne tagozatok, ezekhez és a kamara minden szervéhez tisztségviselőket választ, és megindulhat az érdemi szakmai munka. Szervezetten, immár a pszichológusok saját önkormányzatában. Ekkor van mód azon régóta rendezetlen és hiányzó gondok megbeszélésre és jogszabály tervezetek, kérvények intézésére a jogalkotó felé, mint a tanácsadó szakpszichológusok hiányzó szakmakódja, mint a tanácsadás, mint tevékenység definíciója, és annak pontos meghatározása, hogy mik a kompetenciahatárok társzakták között és hogy mik a közös területek. Ehhez a társszaktákkal való szoros együttműködés és összefogás kell a kamara részéről. Válasz tehát: IGEN! Lényegi feladata a kamarának az ilyen szakmai kérdések rendezése.

Mit jelent a címvédelem-tevékenység-kamarai tagság hármasa?

Azaz mit szabályoz a 2.§ és 11.§ a tervezetben?

A szabályozás lényege a címhasználat összekötése a tevékenységgel és a kamarai tagsággal. Ezek külön-külön is létező és legális dolgok, részben szabályozottak is. A tervezet célja, hogy körülhatárolja azokat a személyeket, akik a kamarában tagsággal kell, hogy rendelkezzenek, akik a pszichológia tudományának gyakorlói, és akik az önszabályozás és érdekképviselő eszközével megfelelnek a sokat ismételt kihívásoknak és problémáknak.

Lehetne ismervük a végzettség, azaz az okleveles pszichológus diploma, mely pszichológus BA bemenetre épített pszichológus MA képzést jelent. Azonban előfordul, hogy ezek a személyek később tanárként, újságíróként, politikusként, vagy fazekasként tevékenykednek. Nyilván való, hogy nincs helyük a pszichológus kamarában, de a napnál világosabb, hogy felsőfokú végzettségük jellegét, azaz hogy „pszichológus” megjelenítheti, ezt törvény garantálja. A tevékenységet azonban nem végezheti, csak ha egyúttal a Kamarába is belép.

A következő szempont, hogy vannak olyan tevékenységek, melyek rokonok a pszichológiai módszerekkel, mégsem kell hozzá okleveles pszichológus diploma. Ha a szülő a gyermekét okítja, az is viselkedésmódosítás, de nem szabályozott. Ha a pedagógus nevel, az sem pszichológus diplomához kötött, és a szociális munkás életvezetési segítsége sem terápia. Az

egyes rokon tevékenységek elhatárolását célzó, a kompetenciaköröket lehetőség szerint rögzítő jogszabály azonban egyelőre hiányzik. Ennek pótlása azonban a tárgyalt törvénytervezetnek sem célja, az nem tevékenységi törvény, ezeket a kompetenciahatárokat nem szabályozza. Tekintettel arra, hogy ez a tárgykör széles szakmai egyeztetést és konszenzust igényel, a létrejövő Kamara egyik első feladata lehet. Miért van benne mégis egy bekezdés a tevékenységről?

Lehetne a tevékenység oldaláról szabályozni a kamarai tagságot, ahogy más vélemények utalnak is ennek a szükségességére, de erre pillanatnyilag nincs jogszabály, annak kidolgozása pedig a fentiek szerint a szakma feladata kell, hogy legyen.

Így a jelenleg a törvénytervezetben meghatározott struktúra: a diploma és az egyelőre még csak alapdefinícióként megfogalmazott tevékenység gyakorlása rajzolhatja körül azon személyek körét, akik a Kamarai tagsággal, védett és szabályozott szakmaként tovább dolgoznak a ma még megválaszolatlan kérdések kidolgozásán. A rövid tevékenységi definíció, mely a melléklet alapján a most is jogszabályban rendezett kompetenciákon alapul, csak arra szolgál, hogy utaljon azokra a tevékenységekre, amelyeket ha pszichológus diplomával végez az ember, akkor az a pszichológus szakma gyakorlás és a kamarai tagsággal végezhet. A meghatározás tehát nem légből kapott, egy másik, hatályos jogszabály melléklete a hivatkozott 3. melléklet.

Tehát a 3.§ (2) bekezdése arról rendelkezik, hogy aki nem pszichológus, hanem más diplomát szerzett, a rendeletben meghatározott képzési és kimeneti követelményeknek megfelelő tevékenységét végzi, még ha az összecseng is a 3.§ (1) bekezdésben foglalt rövid és keretjellegű definícióval, nem pszichológus és nem kell tagnak lennie a kamarában. Azonban, aki nem pszichológus, nem ilyen jellegű tevékenységet végez, és nem tagja a Kamarának, az ne hirdessen se pszichodramát, se pszichológiai terápiát, se pszichoelemzést, se egyebet a „pszicho” előtaggal, hiszen arra nem képzett, ezért arra egyébként sem lenne jogosult és a felhasználó, kliens számára érthető és látható legyen, hogy habár egy kiváló trénerrel, vagy tanácsadónál van, az illető nem pszichológus. Nem az a cél, hogy az emberek ne vegyék igénybe más, nem pszichológus szakemberek szolgáltatását. A törvény egyébként ennek elérésére amúgy sem lenne alkalmas. A cél az, hogy a fogyasztó tudatosan, megfelelő és korrekt tájékoztatás alapján dönthessen.

Mi is ez a kamarai törvény nagyon sommásan?

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2013-ra elkészítette a Magyar Pszichológus Kamara felállítását célzó törvény tervezetét, melynek előkészítését a Magyar Pszichológusok Érdekvédelmi Egyesülete, a Magyar Pszichológiai Társaság, az MTA Pszichológia Bizottsága és a 7 képző Egyetem szorgalmazta és szakmai tanácsaival segítette.

A tervezet az alábbi linken olvasható:

<http://www.kormany.hu/hu/dok...>

A törvény lényege a Kamara létrehozása és a „pszichológus” cím védelme a felsőfokú szakképesítések alapján. Cél többek között a valódi pszichológusok megkülönböztetése az "álpszichológusoktól" és a sarlatánoktól. Ez az ügy egyidejűleg szolgálja a magyar társadalom és a szakemberek érdekeit is. Végre egyetértés született a kérdésben a képzőhelyek, az MTA, a Magyar Orvosi Kamara és a pszichológusok vezető testületei, valamint a jogalkotó között. A törvény nem állapít meg új jogosultságokat vagy kötelezettségeket, csak egyértelműen

rögzíti végre mindazt, ami egyéb jogszabályok vagy szakmai szabályok alapján eddig is a jogszerű gyakorlat volt, azaz ne hirdesse magát pszichológusként, ne nyújtson a képzés hiányában pszichológiai szolgáltatást az, akinek nincs megfelelő szakképzése. A tervezet nem szabályozza a tevékenységet sem, azonban a meglévő képzések, jogosultságok alapján folytatott tevékenységet az ehhez rendelt címhasználat jogával védi. A törvény legfőbb témája és célja a Magyar Pszichológus Kamara létrehozása annak érdekében, hogy a szakmát érintő minden további kérdésben megfelelő szakmai érdekvédelmet és egy megfelelő demokratikus, szakmai felhatalmazással bíró, nagy presztízzsel rendelkező fórumot biztosítson a további kérdések tisztázásában, a pszichológus szakmagyakorlás továbbfejlesztésében. A jogszabálytervezet érintetlenül hagyja a társszakmák gyakorlását, amennyiben azok megfelelő végzettségen alapulnak (pl. mentálhigiénés segítők) és a klinikai szakpszichológusok helyzetét a Magyar Orvosi Kamarán belül kettős kamarai tagság megtartása mellett.

A Kamara helyzetéről és a további kérdésekről

a <http://pszichologuskamara.hu/tamogatok/> oldalon vagy a Magyar Pszichológus kamarát-jogszerűen a szakmáért és a kliensekért Facebook oldalon <https://www.facebook.com/groups/1559653634345592/> tájékozódhat, mely oldalakon rendszeresen friss híreket, írásokat, véleményeket teszünk közzé a Kamara ügyével kapcsolatban.

A kamarai törvénytervezet ún. társadalmi vitája immár másodszor, most zajlik. Amennyiben 2016-ban már érdekli a kamarai törvénytervezet minden részlete, figyelje bejegyzéseinket!

Miért kell kötelező tagság? Nem lenne jobb az önkéntes?

A szakmai kamarák, mint köztestületek többségében kötelező a tagság. Ez az intézmény sajátja. A már működő 15 kamara esetében nem tudunk olyan negatív hatásról, melyet a kötelező tagság okozott volna.

A Magyar Pszichológus Kamara esetében a törvénytervezet koncepciója szerint pont a kötelező tagsággal tudja megvalósítani a célját. A kötelező tagság nélkül nem jönne létre egységes névjegyzék, amely vitathatatlanul, és magyarázatot nem igénylő módon a szakma érdekeit, és egyenként a pszichológus kollégák érdekeit szolgálja. Szintén nem lehetne egy választott tagsághoz a címhasználati jogosultságot hozzárendelni. Így ez a szakmavédelmi funkció sem valósulhatna meg a kötelező tagság híján.

Azonban szeretnék eloszlatni egy nagyon súlyos tévedést, amely nem tudom, hogy milyen okból merül fel a kollégák körében. A Kamara egy köztestület. A köztestületre az egyesülési jogról szóló jogszabályok vonatkoznak, azaz ugyanúgy működnek, mint az egyesületek. Az egyesület és a köztestület között a lényegét tekintve egyetlen különbség, hogy a köztestületet törvény kell, hogy létrehozza, bármely természetes személyek csoportja az egyesülési jogokkal élve nem tömörülhetnek köztestületbe, csak egyesületbe. Ennek az az oka, hogy a köztestület részére közfeladatot ad át az állam, melynek ellátásához szükségszerűen korlátozott közhatalmi funkció is kapcsolódik. Egy ilyen köztestületet érthető módon, garanciális okokból csak törvény hozhat létre. Ezen túlmenően azonban a kamarát a tagjai működtetik, a kamarára vonatkozó, törvényben foglalt garanciális keretszabályokon kívül a tagok által megszavazásra kerülő alapszabály és egyéb szabályzatok töltik majd ki

tartalommal. A tagságon múlik tehát, hogy hogyan fog működni a kamara, mit kezd ezzel a lehetőséggel. Ezek alapján a "hatóságként a tagokra telepedő kamara" réme elkerülhető.

Túlzott-e a tagdíj mértéke?

Nem tudjuk mennyi lesz a tagdíj. Annyi amennyit a közgyűlés megszavaz majd. A törvény csak a maximumot adja meg, védve ezzel a tagokat. A kamara alapvetően a tagdíjából fog működni. Az állam sem ennek a kamarának, sem a másik 15 kamarának nem ad támogatást a működéséhez. Ennélfogva, olyan tagdíjat kell a tagoknak megszavaznia majd, amely lehetővé teszi a kamara gazdaságos működését. A törvénytervezet csak a felső határt rögzíti. Ezen belül a tagok fogják megszavazni a ténylegesen fizetendő tagdíjat. Amennyiben a tagdíj maximumát túl alacsonyan rögzíti a törvény, és a tagok azt tapasztalják, hogy nem tudják a kamarát működtetni, úgy hiába lenne esetleg az a szándék, mégsem lenne lehetőségük a jogszabályban rögzítettél nagyobb összeget megszavazni. A törvény módosítása pedig tudvalevően nem egy rövid és egyszerű procedúra, így nem tanácsos azzal számolni, hogy akkor majd legfeljebb kérjük a törvény módosítását. Így a törvényben olyat kell rögzíteni, ami szinte biztosan alkalmas lesz a kamara működtetésére. Az 5.000 Ft/ év igen kevés, gyakorlatilag alkalmatlan a kamara működtetéséhez. Ezen kívül az erre irányuló javaslatoknál azt is vegyük figyelembe, hogy milyen remélhető szolgáltatásokat biztosít majd a létrejövő Kamara, amelynek finanszírozásához szükséges lesz a tagdíj.

Csak támpontként: ha esetleg a tagok megszavaznák a lehető legmagasabb tagdíjat (amire szinte kizárt, hogy sor kerüljön, csak az összehasonlíthatóság végett számolok most ezzel !), akkor az éves tagdíj havi részletekre visszabontva, havonta 3.600,- Ft-ot jelentene.

Azt is figyelembe kell még venni, hogy egyéb kamarai tagság, pl. MOK tagság esetén, a többes tagsággal rendelkező tag a tagdíjnak csak szintén 40%-át lesz köteles fizetni a törvénytervezet jelenlegi szövege szerint.

Veszélyezteteti-e a kamarai törvény a pszichológus cím használatát ?

A 2.§ utolsó bekezdése az, amely biztosítja, hogy a kamarai törvényben foglalt címhasználat nem zárja el az alkalmazott pszichológusi tevékenységet nem folytató, ámbár pszichológus diplomával rendelkező személyeket a pszichológus cím használatától.

A pszichológus cím használatát a törvénytervezet kizárólag az alkalmazott pszichológusi tevékenység tekintetében írja elő. Két konjunktív feltétel ugyanis a címhasználat és az alkalmazott pszichológusi tevékenység. A törvényben rögzített feltételek, kötelezettségek arra az esetre vonatkoznak, ha valaki alkalmazott pszichológusi tevékenysége – és nem más tevékenység! – tekintetében kívánja használni a "pszichológus" címet. Így, a fent kiemelt rendelkezés által is megerősítve, aki nem ilyen tevékenységet végez, az továbbra is szabadon használhatja pl. kutatói, vagy oktatói tevékenysége alatt is a pszichológus címet.